

#2765913-Bijlage 3:

Verwerking provinciale moties en amendementen bij concept RES

1. Amendement Kaderstelling RES-ambities;

de tekst van beslispunt(en), zijnde;

- Als regio in 2020 onderzoek te starten welke opwekking aan hernieuwbare energie mogelijk is: te vervangen door:
- Als regio in 2020 onderzoek te starten welke opwekking aan hernieuwbare en alternatieve energie mogelijk is.

Beantwoording

Middels de bouwsteen Ruimtelijke Potentie is hiermee gestart. De scope van het onderzoek is n.a.v. deze motie zodanig verbreed dat ook de ruimtelijke potentie van alternatieve energie opwek wordt onderzocht. De volgende passage wordt hierover in de RES 1.0 opgenomen. "De opgave behelst een onderzoek naar de ruimtelijke mogelijkheden van opwek voor hernieuwbare energie met wind, zon en andere alternatieve duurzame energiebronnen."

2. Motie, Participatie voor iedereen;

verzoeken het college,

1. In het uitwerken van de (financiële) participatie mogelijkheden een breed pallet te onderzoeken onder meer via de participatieladder en de participatiewaaier
2. Op deze wijze te bevorderen dat toekomstige investeringen in duurzame energie kunnen terugvloeien in de samenleving
3. met regelmaat dagen/avonden te organiseren om buurten te informeren over deze mogelijkheden en burgers met instanties samen te brengen
4. deze kennis mee te nemen in het opstellen van de RES 1.0 en de volgende strategieën

Beantwoording

1. Inzake deze motie is een eerdere mededeling richting Staten gestuurd met nr #2693404 (zie bijlage). De inhoudelijke verwerking wordt opgenomen in het hoofdstuk participatie.
2. In het huidige ruimtelijk beleid voor energieprojecten zijn hierover voorwaarden verbonden
3. In verband met de coronabeperkingen is hieraan in het afgelopen jaar geen invulling gegeven. Wel zijn door de verschillende uitvoerende partijen (gemeenten en initiatiefnemers) digitale nieuwsbrieven en informatie verstrekt.
4. Dit wordt opgenomen in het hoofdstuk participatie

3. Motie, Energiebesparing;

verzoeken het college,

Naast de mogelijke hernieuwbare energie te onderzoeken, ook de potentiële energiebesparing in kaart te brengen.

Beantwoording

Dit wordt opgenomen in het hoofdstuk 3.1. De concept tekst luidt als volgt:

3.1 Energiebesparing

De beste energie is energie die je niet gebruikt! Het besparen van energie en zuinig omgaan met de energie die we nodig hebben maakt een groot verschil voor milieu en portemonnee. We maken onderscheid tussen energiebesparing bij bedrijven en instellingen en energiebesparing door

huishoudens (woningen). Bij energiebesparing voor woningen is het van belang de balans te vinden tussen comfort en energie-efficiëntie. In een volgende RES maken we inzichtelijk wat het besparingspotentieel in cijfers is voor beide categorieën.

3.1.1 Bedrijven en instellingen

Het energiegebruik van bedrijven en instellingen in Flevoland bedroeg in 2018 3,63 TWh. Dat is 35 procent van het totale energiegebruik van Flevoland (zie ook hoofdstuk 1.5 Staat van Flevoland). Deze RES richt zich op energiebesparing. In latere RES'en verschuift dat naar CO₂-reductie (zie ook de Leeswijzer). Bedrijven en instellingen in Flevoland stoten bij elkaar bijna 1,1 miljoen ton CO₂ per jaar uit.

Aanpak

In twee opeenvolgende stappen versnellen we de energietransitie bij bedrijven en instellingen. Als eerste willen we bereiken dat organisaties zich houden aan de geldende wet- en regelgeving. Vervolgens stimuleren we bedrijven en instellingen om nog een stap verder te gaan. Stap 1 bereiken we in een aantal deelstappen die vorm krijgen richting de opstelling van de RES 2. Uitgangspunten hierbij zijn:

- 1 We informeren en stimuleren bedrijven en instellingen met een informatieplicht om de wet- en regelgeving toe te passen en maken duidelijk wat daartoe de mogelijkheden zijn.
- 2 Zij kiezen zelf de manier waarop zij willen voldoen aan de wet- en regelgeving. Bij het EEF (Energie expertisecentrum Flevoland) en het Energieloket Flevoland kunnen bedrijven en instellingen informatie en advies opvragen.
- 3 Gemeenten nemen in samenspraak met de OFGV (Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek) een besluit over de vorm en de mate van toezicht op de naleving van de wet- en regelgeving door bedrijven en instellingen.
- 4 We slechten de drempels die bedrijven en instellingen nu nog ondervinden bij het verduurzamen van hun vestigingen. Ook hiervoor zetten we het EEF en het Energieloket Flevoland in.
- 5 Om ervoor te zorgen dat het speelveld voor alle bedrijven hetzelfde is, zetten we handhaving in, als sluitstuk van de implementatie van de verplichtingen.

Het is essentieel dat we als eerste bereiken dat bedrijven de energiebesparingsmaatregelen nemen waartoe ze verplicht zijn: de maatregelen die zich in vijf jaar terugverdienen en die op de zogeheten EML staan (Erkende Maatregelenlijsten voor Energiebesparing). Eerst moet de basis op orde. Daarna krijgen ondernemers de handvatten om verder te gaan.

Resultaten

Er zijn in Flevoland 5.100 bedrijven die een meldingsplicht hebben. Hiervan staat voor ruim 4.000 bedrijven de meldingsplicht nog open. Dat betekent dat zij nog geen documenten hebben opgestuurd waaruit blijkt dat ze de verduurzamingsmaatregelen nemen die zij moeten nemen. Wanneer alle 5.100 organisaties voldoen aan de meldingsplicht en hun EML, dan levert dat een CO₂-reductie op van ongeveer 194 kton¹. Dit komt overeen met ruim 17 procent van de totale CO₂-uitstoot van bedrijven en instellingen.

3.1.2 Woningen

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat alle woningen in 2050 CO₂-neutraal zijn. Daarnaast moeten woningen van het aardgas af². In Flevoland staan circa 166.000 woningen. Hiervan is iets minder dan een derde aangesloten op een warmtenet.

Trends

Alle woningen in Flevoland bij elkaar gebruikten in 2019 2,25 TWh aan energie. Het grootste deel hiervan, 1,78 TWh, was warmtegebruik (uit aardgas en stadswarmte). In 2019 had van deze woningen ongeveer 66 procent een van de hogere energielabels (A++ t/m B). Landelijk gezien was dit 39 procent. Dit betekent dat Flevoland ten opzichte van de rest van Nederland een groter aandeel zuinige woningen heeft. Het besparingspotentieel bij woningen in Flevoland is daarmee beperkter dan het gemiddelde in Nederland. De gemeentelijke Transitievisies Warmte gaan gedetailleerder in op de besparingen die nodig zijn om de minimale isolatiegraad te behalen die nodig is voor het energiesysteem dat aardgas vervangt.

In de gebouwde omgeving zijn verschillende ontwikkelingen die invloed hebben op energiegebruik. Zo daalt het energiegebruik per apparaat, maar komen er wel steeds meer apparaten bij. Ook gedrag speelt hierin een rol. Daarnaast blijkt dat mensen die in een sociale huurwoning wonen aanzienlijk minder energie gebruiken dan mensen met een eigen huis.

[grafiek Energiegebruik woningen 2010 - 2019]

Deze grafiek laat zien dat het energiegebruik van woningen tussen 2010 en 2019 afnam met 4 procent. Dit komt door zuinigere apparaten en een zuiniger gebruik daarvan. Tegelijkertijd nam de

---

¹ Dataset gecontroleerde bedrijven op energiebesparing EP, 2019, verwerkt door OFGV

² Warmtegebruik bevat een aandeel aardgas, maar ook stadswarmte en houtkachels.

bevolking jaarlijks toe en nam het aantal woningen in Flevoland tussen 2010 en 2019 toe met 14 procent.

Lopende projecten en aanpak

Met verschillende projecten en initiatieven werken we in Flevoland aan de verduurzaming van woningen. Zo hebben we in de regio:

- *Energiecoaches*
- *Energieloketten*
- *Collectieve inkoopacties*
- *Wijkgerichte informatieavonden*
- *Publiekscampagnes*

Op die manier informeren, stimuleren en ondersteunen overheden, maatschappelijke partners en bedrijven de burgers om aan de slag te gaan met energiebesparing. Om een paar initiatieven te noemen: Zeewolde Woonpalet vervangt cv-ketels door hybride warmtepompen, zon-PV en zonneboilers. En in Dronten komen twee woonwijken die dakvullend belegd worden met zonnepanelen.

De besparingen die energiemaatregelen in woningen opleveren, hangen samen met de keuzes die gemeenten maken in hun Transitievisies Warmte. Hierin geven zij vóór eind 2021 aan welke wijken vóór 2030 van het aardgas zullen afgaan en welk alternatief daarvoor in de plaats komt. Deze keuze wordt niet in de RES gemaakt, maar kent een eigen besluitvormingsroute. De resultaten worden op termijn ingebracht in de volgende RES'en.

4. Motie, Zon op dak;

Spreken uit, dat initiatieven voor het plaatsen van zonnepanelen die landschappelijk gezien een zelfde impact hebben voor de omgeving als "zon op land", opgeteld moeten worden bij de te realiseren 500 hectare zon op land ondanks dat ze juridisch gezien misschien beschouwd moeten worden als "zon op dak".

Beantwoording

In het bod voor zon in de RES 1.0 zijn naast "zon op land" ook grootschalige "zon op dak" initiatieven meegenomen (zie ook de toelichting op het bod). De motie heeft betrekking op het provinciale zonbeleid, de Structuurvisie Zon. Deze wordt in 2021 geëvalueerd. De motie wordt in het kader van die evaluatie opgepakt.